

Lág BáOmer – pontosan mikor ér véget a gyász?

Az omerszámlálás napjaiban tartott gyászszokások ügyében eltér az egyes közösségek szokása.

Vannak, akik Peszách és Sávuo között végig gyászolnak. Vannak, akik csak a Peszáchot követő újholdtól kezdik el. Mások – így a mi, askenázi közösségeink is – Peszách után azonnal elkezdik, és **Lág BáOmer napján, a 33. napon be is fejezik**¹.

Azok a férfiak, akik egész évben rendszeresen borotválkoznak, szokatlannak érezhetik ebben az időszakban a megnövesztett szakállukat, és már várják a különleges napot, amikor végre megborotválkozhatnak. De pontosan mikor is?

A legtöbb évben az askenázi közösségekben szigorítanak, és **csak Lág BáOmer napján** hagyják abba a gyászt, nem pedig annak előestéjén².

A zsidó nap ugyanis este kezdődik. Ha például Lág BáOmer szerdára esik, akkor a nap maga kedden este kezdődik el, a csillagok feljövetelkor. Ennek ellenére a szokás az, hogy szerda reggel előtt még továbbra sem borotválkozunk vagy hallgatunk zenét.

Ebben az évben azonban Lág BáOmer vasárnapra esik. Ilyenkor a nap különlegessége és az azt megelőző szombat tisztelete mintegy „összeadódik”, ezért **már pénteken napközben megborotválkozhatunk**³.

Farnadi-Jerusalími Temima rajza. Köszönjük!!

Impresszum

Az *omek* szó jelentése: *mélység*. Az orti.hu célja a hagyományos zsidó értékek, autentikus tórai tanítások megjelenítése közérthető, modern formában. Elgondolkodtató, inspiráló, a tórai és rabbinikus irodalomból építkező témák, üzenetek, napjaink számára.

Írta és szerkesztette: Szántó-Várnagy Binjomin, a Bét Jehuda közösség rabbija (Budapest, 1084 Scheiber Sándor utca 2.).

Megjelenik 130 példányban.

Kapcsolat, feliratkozás, jó tanácsok vagy önkéntes segítség felajánlása: ortimagazin@gmail.com.

1 Olyan közösség is akad, aki a 33. napon is gyászol és a 34. napon fejezi be. Azok a közösségek, akik később kezdték el, később is fejezik be, és Lág BáOmer másnapjától tovább gyászolnak.

2 *Sulchán Áruh OC Remo 493:2, Misna Berura 493:10*. Van azonban aki könnyít, ld. pl. *Áruh HáSulchán 493:7*.

3 Remo uott. Ha lehetséges, ebben helyes szigorítani péntek délig (*Halichot Slomo Moádím 2., 364 o. (79)*, idén Budapesten 12:40). Ugyanakkor a szombat estét ez nem teszi megengedetté azok számára, akik egyébként azt szigorúan veszik (*Halichot Slomo Peszách, 11:(31)*).

Más években azonban helyes odafigyelniük egy másik törvényre is: a reggeli ima előtt egyébként sem helyes borotválkoznunk (ill. hajat vágni, enni, dolgozni, stb. Ld. *Sulchán Áru* OC 93:3).

Emiatt most pénteken a reggeli ima előtt, vagy más években Lág BáOmer napján (a fenti példában szerda reggel) még ha csak lehetséges, ne borotválkozzunk meg.

HETISZAKASZ

Behár: a Szináj hegy szentsége – és szerénysége

Két héttel ezelőtt, a *Kedoshim* hetiszakaszban számos olyan törvényről olvashattunk, ami által a Tóra fogalmai szerint **szent életet élhetünk**: például szülők tisztelete, szombat tartása, embertársaink szeretete és megbecsülése.

A múlt héten, az *Emor* hetiszakaszban folytattuk ezt a témát. Izrael, azaz Ábrahám, Izsák és Jákob leszármazottainak szentsége után a **kohénok**, vagyis Áron leszármazottainak a szentségével foglalkoztunk.

Mindkét hetiszakaszban visszatérő téma volt a Teremtő Nevének megszentelése, ill. annak ellentéte, a megszenteltelenítése:

„*És szentségtelenítsétek meg Szent Neveimet. És meg fogok szentelődni Izrael fiai között. Én vagyok az Örökkévaló, aki megszentel benneteket.*” (Mózes 3., 22:32)

Összefoglalva: megtudtuk, hogy nekünk, egyszerű embereknek is folyamatosan egyre feljebb kell emelkednünk, a szentség útján haladva, és a kohénokra ez a kötelezettség még inkább kiemelt formában vonatkozik.

Ezen a héten ugyanez a folyamat halad tovább az útján. Először a *smitá* és *jovél* évekről olvasunk, amik **Izrael földjének a szentségét** hangsúlyozzák. Ezek olyan különleges évek, amikor rendkívüli módon vi-

selkedünk: nem műveljük meg a földet, kizárólag az Örökkévaló áldására hagyatkozunk a megélhetés ügyében.

Érzékenyebbé válunk a szegények szükségleteire, hiszen részben mi is „szegénnyé” válunk: ugyanúgy adományként fogadhatjuk el a mezőről az otthagytott termést, ahogyan azok, akiknek nincsen saját földjük. A felszabaduló időnk és energiánkat pedig a szellemi fejlődésre, a Tóra tanulmányozására fordítjuk⁴.

A *smitá* évben (7.) elengedjük a szegények adósságait, a *jovél* évben (50.) pedig felszabadítjuk a rabszolgákat, Izrael földjének eladott földjei pedig visszazállnak az eredeti tulajdonosaikhoz. Ahogyan a Tóra írja:

„*Mert enyém a föld, mert jövevények és lakosok vagytok ti velem.*” (Mózes 3., 25:23)

Ezután a Tóra látszólag egy hirtelen fordulattal témát vált, és az emberek, ill. földek „sanyargatásáról” [*onáá*] kezd el írni:

„*Ha eladsz valamit népednek⁵ vagy veszel népedtől, ne sanyargassa senki az ő testvérét.*” (Mózes 3., 25:14)

Nem sokkal később, apróbb változtatással megismétel egy hasonló parancsot:

4 Innen ered, ill. erről kapta a nevét az akadémiai világban ismeretes „sabbatical”, amikor a kutatók, tudósok egy hosszabb időre alkotói szabadságra visszavonulnak.

5 Bölcsseink innen tanulják: amennyiben csak lehetséges, helyes az, ha „támogatjuk a helyi árut”, és vásárláskor előnyben részesítjük azt az eladót, aki népünkől való (*Rási magyarázata a Szifrá alapján*).

„Ne sanyargassa senki a másikat, és féljél Istenedtől, mert én vagyok az Örökkévaló, a Ti Istenetek.” (Mózes 3., 25:17)

Bölcseink elárulják, hogy azért volt szükséges megismételni ezt a parancsot, mert két-féle *onáá* [sanyargatás] létezik: pénzbeli és szóbeli (Rási, Bává Mecia 58b alapján).

A *pénzbeli* az, amikor egy terméket túl drágán árulunk, a piaci áránál lényegesen drágábban, vagy pedig vevőként, jóval olcsóbban vásároljuk meg. A *szóbeli* pedig az, amikor bántó szavakat mondunk másoknak.

Hogyan kapcsolódnak ezek a témák ide? Maga a Tóra ad egy részleges választ erre a kérdésre. A pénzbeli sanyargatás után ezt írja: „A *javél év utáni évek száma szerint vásárolj testvéredtől, az évek terménye szerint adassék el neked.*” (Mózes 3., 25:15)

Azaz: mivel a földek eladása Izraelben nem végleges, hanem a *javél* évek 50 éves ciklusaihoz igazodik, ezért a vételáraknak is igazodniuk kell ehhez, és az egyes években várhatóan termelhető gabona alapján számolhatóak ki.

Így a *javél év* egy ideális példa arra, hogy ennek kapcsán a pénzbeli sanyargatásról tanuljunk, és a pénzbeli sanyargatás után a szóbelit szintén megemlítjük.

Van azonban a hetiszakasz elején egy másik feltűnő furcsaság is. A *smitá év* törvényét ezekkel a szavakkal vezeti be a Tóra:

„És mondta az Örökkévaló Mózesnek a *Szináj hegyén* mondván.” (Mózes 3., 25:1)

Szinte minden magyarázónak feltűnik, hogy megannyi törvény felsorolása után itt áll elő-

ször a *Szináj hegy* megemlézése. Ebből úgy tűnik, hogy a **Szináj hegy és a smitá év** parancsolata között valamilyen különleges összefüggés van. De mi is pontosan?

A *Szináj hegy* különlegessége az, hogy alacsony és jelentéktelen. A pusztaság közepén van. Bölcseink tanítják, hogy ez szimbolizálja azt az alázatot és szerénységet, ami a Tóra elfogadásához, megtartásához és tanulmányozásához szükséges (ld. *Berésit Rábá* 99).

A *smitá év* egyik legmeghatározóbb tényezője az **érzékenység**. A *smitá* betartása által nemcsak a szegények szükségleteire válunk érzékenyebbé, de még az élettelen földre is. Mintegy „szabadságra” küldjük, hogy neki se kelljen dolgoznia.

Ugyanez az érzékenység jelenik meg az emberek szóbeli és pénzbeli sanyargatásának tialalmában is. Ha ugyanis átéreznénk, hogy a másiknak ez mennyire fáj, akkor eszünkbe se jutna ilyesmit tenni.

Az érzékenységhez pedig *alázatra* van szükség. Az alázat tulajdonságának elsajátítása által jót teszünk saját magunknak és környezetünknek egyaránt.

Boldogabb az életünk, ha képesek vagyunk az igényeinkből lejjebb adni, mert ezáltal a természetes pozitív érzésünk kevésbé lesz sérülékeny.

És ha a saját ön-érzékelésünket csökkentjük, azzal automatikusan helyet találhatunk másoknak, és képesek leszünk rájuk is jobban odafigyelni és a helyzetüket átérezni.

Az igazak sírjainál – megemlékezés vagy bálványimádás?

Nemrég múlt el **Reb Sájele** jorcájtja. Ő a bodrogkeresztúri csodarabbi, Sáje Steiner, akinek síremlékét évről évre egyre jelentősebb külföldi vallásos turistákból álló tömeg keresi fel ezen a napon, melyet joggal nevezhetünk nemzetközi szempontból nézve a magyarországi turizmus egyik legkiemelkedőbb napjának.

Most pedig hamarosan itt van Lág BáOmer, amikor – legalábbis békeidőben – a tannaita időkben élt **Rabbi Simon** sírját keresik fel, Meron városában, szintén jelentős tömegek.

Sokakban felmerül a kérdés ilyenkor, hogy vajon elhunyt jámboraink ilyen mértékű tisztelete vajon miért nem számít bálványimádásnak?

A bálványimádás Tóra által leírt formája igen korlátozott. Mint már többször írtuk korábban, a bibliai és a talmudi időkben a valóságos bálványimádás jóval elterjedtebb

volt a mainál. Természetesen a Tóra örök, és nem gondoljuk azt, hogy ezáltal minden ezzel kapcsolatos törvény automatikusan elveszítette az aktualitását. Helyes az, ha igyekszünk megkeresni a bálványimádás szellemi gyökerét, amitől jó eltávolodni.

Viszont ezt semmiképpen nem nevezhetjük Tóra szerint tiltott bálványimádásnak. A régi, valóságos bálványimádók imádatuk tárgyának valóságos isteni erőt tulajdonítottak, és azt külön istenségként tisztelték, imádkoztak hozzá és leborultak előtte.

Fontos különbség, hogy minden létezőben (állatban, emberben és angyalban egyaránt) valóban van isteni, azaz a Teremtőtől kapott erő. Enélkül ugyanis nem tudnánk létezni. Az ember arra is kapott lehetőséget, hogy ezt az erőt mások javára fordítsa, másokat segítsen vele. Ezért kérhetjük a jámbor emberek segítségét, hogy járjanak közben számunkra a Teremtőnél⁶.

Időpontok Budapesten:

Gyertyagyújtás **péntek este**: 18:48 és 20:07 között.

Szombat kimenetele: 21:25.

A *Smá Jiszráelt* olvassuk el legkésőbb szombat reggel 8:48-ig.

A zsinagógában **péntek este** 18:30-tól imádkozunk⁷.

Hétfőn és csütörtökön reggel 8:00-kor imádkozunk a *Rumbach utcai zsinagógában*.

EZEN A HÉTEN! Május 26. vasárnap 17:00-tól: Lág BáOmer a Bét Jehudában (jó idő esetén az udvaron). Zene, sütés-főzés, tanulás, jó társaság!

Mindenkit szeretettel várunk!

Sábát sálom! Gut sábesz!

6 Az már vita tárgyát képezi, hogy vajon halotthoz is „imádkozhatunk”, vagyis kérhetünk tőle közbenjárást a Teremtőnél. Minden vélemény egyetért viszont abban, hogy azt nem mondhatjuk, hogy az elhunyt maga segítsen nekünk, hiszen neki nincsen saját ereje.

7 Figyelem: ezen a héten kivételesen – a rabbi távolléte miatt – a 18:00-kor kezdődő, ima előtti tanulás elmarad. A jövő héttől folytatjuk!